

PRZEGLĄD WYBORCZY

*

Biuletyn informacyjny

7-8/2002

Wydawnictwo Krajowego Biura Wyborczego

ISSN 1507-983X

Wydawnictwo Krajowego Biura Wyborczego
00-902 Warszawa, ul. Wiejska 10

Opracowanie - Zespół w Krajowym Biurze Wyborczym
Bohdan Szcześniak
Alicja Kicińska
Marcin Lisiak
Redakcja - Kazimierz Wojciech Czaplicki, kierownik Biura

Skład komputerowy – Marcin Lisiak

Oddano do druku – 31 stycznia 2003 r.

Przy wykorzystaniu informacji zawartych w „Przeglądzie wyborczym” przez środki masowego przekazu, Krajowe Biuro Wyborcze będzie wdzięczne za każdorazowe wskazanie źródła informacji.

Oficjalna strona Państwowej Komisji Wyborczej w Internecie

www.pkw.gov.pl

SPIS TREŚCI	Str.
* Posiedzenia Państwowej Komisji Wyborczej	5
* Działania w zakresie przygotowania i przeprowadzenia wyborów samorządowych	5
* Badanie sprawozdań finansowych partii politycznych	33
* Z prac Krajowego Biura Wyborczego	37

POSIEDZENIA PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

Państwowa Komisja Wyborcza odbyła 9 posiedzeń w dniach 1, 8, 15, 22 i 29 lipca oraz 5, 12, 19 i 26 sierpnia 2002 r.

- * Państwowa Komisja Wyborcza zgodnie z ustawową właściwością wykonywała zadania określone w ustawach wyborczych^{*)} związane z przygotowaniem wyborów samorządowych – do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, Rady m. st. Warszawy i rad dzielnic w m. st. Warszawie oraz wójtów, burmistrzów i prezydentów miast.

Odpowiednio do art. 25 ust. 2 Ordynacji wyborczej wyraziła opinię do kalendarza czynności wyborczych przewidzianego rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 sierpnia 2002 r. w sprawie zarządzenia wyborów (Dz. U. Nr 134, poz. 1125) oraz przedstawiła wnioski i opinie do rozporządzeń: Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 22 sierpnia 2002 r. ustalającego wzór spisu wyborców, sposób jego sporządzania, aktualizacji i udostępniania i z dnia 26 sierpnia 2002 r. w sprawie diet, zwrotu kosztów podróży i zryczałtowanej diety przysługujących członkom komisji wyborczych i osobom wchodzącym w skład inspekcji wyborczej (Dz. U. Nr 134, poz. 1135 i 1136) oraz Ministra Finansów z dnia 23 sierpnia 2002 r. dotyczących zasad rachunkowości komitetów wyborczych; sprawozdań finansowych o przychodach, wydatkach i zobowiązaniach komitetów wyborczych uczestniczących w wyborach do rad oraz sprawozdań finansowych komitetów o pozyskanych funduszach i poniesionych wydatkach na cele wyborcze związane z wyborami wójtów, burmistrzów i prezydentów miast (Dz. U. Nr 134, poz. 1126, 1127 i 1128).

Państwowa Komisja Wyborcza mając na uwadze sprawne i terminowe wykonanie czynności wyborczych zasygnalizowała Szefowi Kancelarii Prezesa Rady Ministrów pilną potrzebę wydania rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów ustalającego wzór wykazu osób popierających listę kandydatów na radnych w wyborach samorządowych. Rozporządzenie w tej sprawie zostało ogłoszone w Dz. U. Nr 139, poz. 1168.

- * Zgodnie z art. 19 ust. 5 Ordynacji wyborczej Państwowa Komisja Wyborcza uchwałą z dnia 26 sierpnia 2002 r. ustaliła sposób zgłaszania kandydatów na członków komisji wyborczych oraz zasady powoływania terytorialnych i obwodowych komisji wyborczych (M. P. Nr 37, poz. 588)

Komisja dokonała także – w związku z nowelizacją przepisów Ordynacji wyborczej i ustawy o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta – zmiany swojej

---

^{*)} Ustawa z dnia 16 lipca 1998 r. – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw – Dz. U. Nr 95, poz. 602 i Nr 160, poz. 1060; z 2001 r. Nr 45, poz. 497 i Nr 89, poz. 971; z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 113, poz. 984, Nr 127, poz. 1089 i Nr 214, poz. 1806; ustawa z dnia 15 marca 2002 r. o ustroju miasta stołecznego Warszawy – Dz. U. Nr 41, poz. 361 i Nr 127, poz. 1087; ustawa z dnia 20 czerwca 2002 r. o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta – Dz. U. Nr 113, poz. 984, Nr 127, poz. 1089 i Nr 214, poz. 1806.

uchwały z dnia 25 marca 2002 r. (M. P. Nr 13, poz. 225) w zakresie określenia właściwości terytorialnej i właściwości rzeczowej komisarzy wyborczych oraz trybu ich pracy (M. P. Nr 37, poz. 589).

- * Jednocześnie, mając na względzie zakres zmian dokonanych w ustawach wyborczych, w celu zapewnienia pomocy podmiotom i organom wyborczym w stosowaniu nowych przepisów, Państwowa Komisja Wyborcza wydała "Informacje": o tworzeniu komitetów oraz o gospodarce finansowej komitetów wyborczych w wyborach samorządowych; informacje zostały przekazane tym organom i podmiotom oraz były powszechnie dostępne na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej.

Informacja o tworzeniu komitetów wyborczych

Przepisy ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. - Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. Nr 95, poz. 602, Nr 160, poz. 1060, z 2001 r. Nr 45, poz. 497, Nr 89, poz. 971 i z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 113, poz. 984 i Nr 127, poz. 1089) zwanej dalej Ordynacją stanowią, że czynności wyborcze związane w szczególności ze zgłaszaniem kandydatów na radnych oraz prowadzeniem na ich rzecz kampanii wyborczej wykonują na zasadzie wyłączności, w imieniu partii politycznych i koalicji partii politycznych, stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz wyborców, komitety wyborcze utworzone przez te podmioty (art. 64a i art. 64b Ordynacji).

Komitety wyborcze zgłaszają również kandydatów na wójtów, burmistrzów i prezydentów miast i prowadzą kampanię wyborczą na ich rzecz (art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 20 czerwca 2002 r. o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta (Dz. U. Nr 113, poz. 984, Nr 127, poz. 1089).

Komitety wyborcze mogą być tworzone nie wcześniej niż w dniu ogłoszenia rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów o zarządzeniu wyborów, bowiem czynności określone w Ordynacji wyborczej dokonane przed tym terminem są nieważne (art. 65 ust. 1a Ordynacji).

Ujednolicone teksty wyżej wymienionych ustaw i inne akty prawa wyborczego są dostępne na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej - adres www.pkw.gov.pl.

1. Tworzenie komitetów wyborczych

a) Tworzenie komitetu wyborczego przez partię polityczną

Funkcję komitetu wyborczego partii politycznej pełni organ upoważniony do jej reprezentowania na zewnątrz.

Koniecznymi czynnościami związanymi z utworzeniem komitetu jest powołanie:

- pełnomocnika wyborczego,
- pełnomocnika finansowego.

Nazwa komitetu wyborczego partii politycznej zawiera wyrazy "komitet wyborczy" oraz nazwę partii politycznej. Nazwa ta może zawierać również skrót nazwy partii (art. 64g ust. 1 Ordynacji).

Uwaga!

Z powyższego wynika, że partia polityczna może utworzyć tylko jeden komitet wyborczy dla samodzielnego zgłaszania kandydatów na radnych oraz ustanowić tylko jednego pełnomocnika wyborczego i jednego pełnomocnika finansowego. Struktury terenowe partii politycznych nie mogą tworzyć komitetów wyborczych.

b) Tworzenie komitetu wyborczego przez koalicję partii politycznych.

Partie polityczne mogą zawrzeć między sobą umowę koalicyjną w sprawie utworzenia koalicji wyborczej w celu wspólnego zgłaszania kandydatów na radnych odpowiednich sejmików województw, rad powiatów i rad gmin. Umowę koalicyjną zawierają organy partii politycznych upoważnione do ich reprezentowania na zewnątrz. Organy te tworzą również koalicyjny komitet wyborczy.

Koalicyjny komitet wyborczy partii politycznej powołuje:

- pełnomocnika wyborczego,
- pełnomocnika finansowego.

Nazwa koalicyjnego komitetu wyborczego partii politycznych zawiera wyrazy "koalicyjny komitet wyborczy" oraz nazwę koalicji wyborczej (art. 64g ust. 2).

Uwaga!

Ordynacja dopuszcza uczestniczenie partii w więcej niż jednej koalicji wyborczej. Udział partii w więcej niż jednej koalicji wyborczej wymaga zawiązania każdej z koalicji przez organ statutowy partii uprawniony do jej reprezentowania na zewnątrz. Nie jest dopuszczalne tworzenie koalicji wyborczych przez struktury terenowe partii politycznych.

Partia uczestnicząca w koalicji wyborczej może co prawda również samodzielnie zgłaszać kandydatów na radnych przez utworzony przez siebie komitet wyborczy, jednakże nie może zgłaszać kandydatów do danej rady samodzielnie albo w innej koalicji, jeżeli została zgłoszona wspólna lista kandydatów (art. 95 ust. 3 Ordynacji).

Powyższe uzasadnia, by partie, które zamierzają zgłaszać kandydatów samodzielnie i w ramach koalicji wyborczej lub w ramach kilku koalicji określiły w umowie koalicyjnej zakres działania koalicji wyborczej przez wskazanie, do których rad koalicja wyborcza będzie zgłaszała wspólne listy kandydatów.

Umowa koalicyjna powinna określać proporcje, w jakich nastąpi zwrot niewykorzystanych przez koalicyjny komitet wyborczy środków finansowych na fundusze wyborcze partii tworzących koalicję. Jeśli proporcje takie nie zostaną w umowie koalicyjnej określone, to środki te są przekazywane na rzecz instytucji charytatywnej (art. 83f ust. 2 Ordynacji).

Przepisy Ordynacji nie pozwalają na tworzenie koalicji wyborczych z udziałem stowarzyszeń i organizacji społecznych, a także z udziałem wyborców.

c) Tworzenie komitetów wyborczych stowarzyszeń i organizacji społecznych, zwanych dalej "organizacjami".

Tworzenie komitetu wyborczego organizacji odbywa się w ten sam sposób co tworzenie komitetów wyborczych partii politycznej.

Funkcję komitetu wyborczego organizacji pełni organ upoważniony do jej reprezentowania na zewnątrz.

Koniecznymi czynnościami związanymi z utworzeniem komitetu jest powołanie przez ten organ:

- pełnomocnika wyborczego,
- pełnomocnika finansowego.

Nazwa komitetu wyborczego organizacji zawiera wyrazy: "komitet wyborczy" oraz nazwę organizacji. Nazwa komitetu może zawierać również skrót nazwy tej organizacji (art. 64g ust. 3 Ordynacji).

Uwaga!

Ordynacja nie zawiera definicji organizacji społecznej uprawnionej do utworzenia komitetu wyborczego. Wymóg dołączenia do zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego organizacji uwierzytelnionego odpisu z właściwego rejestru organizacji (art. 64e ust. 7 Ordynacji) uzasadnia stanowisko, że komitety wyborcze mogą tworzyć wszystkie stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do właściwych rejestrów.

Organizacja może utworzyć tylko jeden komitet wyborczy. Struktury terenowe organizacji nie mogą tworzyć komitetów wyborczych. Organizacje nie mogą tworzyć koalicji wyborczych, ani wchodzić w skład koalicji wyborczych partii politycznych.

d) Tworzenie komitetów wyborczych wyborców

Obywatele, w liczbie co najmniej 5, mający prawo wybierania mogą utworzyć komitet wyborczy wyborców, składając pisemne oświadczenie o utworzeniu komitetu z podaniem imion i nazwisk, adresów zamieszkania oraz numerów ewidencyjnych PESEL (art. 64f ust. 1 Ordynacji). Oświadczenie to podpisują osoby wchodzące w skład komitetu wyborczego.

Projekty oświadczeń o utworzeniu komitetu wyborczego wyborców stanowią załącznik nr 5 i nr 9 do niniejszej informacji.

Komitet wyborczy wyborców powołuje ze swego grona:

- pełnomocnika wyborczego,
- pełnomocnika finansowego.

Obaj pełnomocnicy muszą wchodzić w skład komitetu wyborczego.

Komitet wyborczy wyborców, który zamierza zgłosić kandydatów na radnych w więcej niż w jednej gminie liczącej 20 tys. mieszkańców, ale nie więcej niż w dwóch województwach musi zebrać co najmniej 20 podpisów obywateli mających prawo wybierania, popierających utworzenie komitetu (art. 64f ust. 4 Ordynacji).

Komitet wyborczy wyborców, który zamierza zgłaszać kandydatów w więcej niż w dwóch województwach, musi zebrać co najmniej 1000 podpisów obywateli mających prawo wybierania popierających utworzenie komitetu (art. 64f ust. 5 Ordynacji).

Wykaz obywateli popierających utworzenie komitetu wyborczego wyborców musi zawierać ich imiona, nazwiska, adresy zamieszkania i numery ewidencyjne PESEL oraz własnoręcznie złożone podpisy (art. 64f ust. 7 pkt 3 Ordynacji).

Projekt wykazu podpisów wyborców popierających utworzenie komitetu wyborczego wyborców stanowi załącznik nr 8 do niniejszej informacji.

Komitet wyborczy wyborców, który zamierza zgłaszać kandydatów na radnych tylko w jednej gminie liczącej do 20 tys. mieszkańców jest zwolniony z obowiązku:

- zbierania podpisów osób popierających utworzenie komitetu,
- powołania pełnomocnika finansowego.

Pełnomocnik wyborczy w takim Komitecie jest jednocześnie pełnomocnikiem finansowym komitetu (art. 64f ust. 8 i 10 Ordynacji).

Nazwa komitetu wyborczego wyborców, oprócz wyrazów "komitet wyborczy wyborców" powinna zawierać określenie dostatecznie odróżniające od innych komitetów (art.

64g ust. 4 Ordynacji). Nazwa komitetu wyborczego wyborców oraz skrót tej nazwy muszą być dostatecznie różne od nazwy lub skrótu nazwy partii politycznej lub organizacji, wpisanych odpowiednio do ewidencji lub rejestru prowadzonych przez właściwy sąd. Zgoda partii lub organizacji na użycie przez komitet wyborczy wyborców ich nazwy nie uchyła omówionego wyżej ograniczenia (art. 103 ust. 1 Ordynacji).

Uwaga!

Z treści art. 64f ust. 1, 4 i 5 Ordynacji nie wynika, by obywatele tworzący komitet wyborczy wyborców lub popierający utworzenie takiego komitetu musieli być wyborcami (zamieszkiwać) w gminie, powiecie lub w województwie, w którym komitet zamierza zgłaszać kandydatów na radnych.

Utworzenie komitetu wyborczego wyborców nawet przez więcej niż 5 obywateli mających prawo wybierania nie zwalnia danego komitetu wyborczego od obowiązku zebrania co najmniej 20 podpisów innych obywateli popierających utworzenie komitetu.

2. Obowiązek zawiadomienia właściwego organu wyborczego o utworzeniu komitetu wyborczego

O utworzeniu komitetu wyborczego zawiadamia się właściwy organ wyborczy (Państwową Komisję Wyborczą albo komisarza wyborczego).

Zawiadomienie to musi być dokonane w terminie do 50 dnia przed dniem wyborów, to jest do 7 września 2002 r. (art. 64f ust. 5 Ordynacji).

Z obowiązku zawiadamiania organów wyborczych o utworzeniu komitetu zwolnione są komitety wyborcze wyborców utworzone jedynie w celu zgłaszania kandydatów na radnych w gminach liczących do 20 tys. mieszkańców (art. 64f ust 8 Ordynacji).

Państwową Komisję Wyborczą zawiadamia się o utworzeniu:

- komitetu wyborczego partii politycznej (art. 64c ust. 3 Ordynacji),
- koalicyjnego komitetu wyborczego partii politycznych (art. 64d, ust. 4 Ordynacji),
- komitetu wyborczego organizacji mającego zamiar zgłosić kandydatów na radnych w więcej niż w dwóch województwach (art. 64e ust. 4 Ordynacji),
- komitetu wyborczego wyborców mającego zamiar zgłosić kandydatów na radnych w więcej niż w dwóch województwach (art. 64f ust. 5 Ordynacji).

O utworzeniu pozostałych komitetów wyborczych, z wyjątkiem komitetów wyborczych wyborców utworzonych jedynie w celu zgłoszenia kandydatów na radnych w gminach liczących do 20 tys. mieszkańców, zawiadamia się właściwego miejscowo komisarza wyborczego. Właściwy miejscowo jest ten komisarz wyborczy, którego obszar działania okre-

ślony załącznikiem nr 1 do uchwały Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie określenia właściwości terytorialnej komisarzy wyborczych, właściwości rzeczowej w zakresie wykonywania czynności o charakterze ogólnowojewódzkim oraz trybu pracy komisarzy wyborczych (M.P. Nr 13, poz. 225) obejmuje miejscowość, w której znajduje się siedziba komitetu wyborczego.

Tekst powołanej uchwały zamieszczony jest na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej, pod adresem www.pkw.gov.pl.

3. Sposób zawiadamiania o utworzeniu komitetu wyborczego i zamiarze zgłaszania kandydatów na radnych

A. Zawiadomienie o utworzeniu każdego z komitetów i zamiarze zgłaszania kandydatów na radnych musi spełniać następujące warunki:

Zawiadomienie właściwego organu wyborczego (Państwowej Komisji Wyborczej lub komisarza wyborczego) o utworzeniu komitetu wyborczego i zamiarze zgłaszania kandydatów na radnych musi być dokonane najpóźniej do 50 dnia przed dniem wyborów (to jest do 7 września 2002 r.).

W zawiadomieniu podaje się:

- nazwę komitetu wyborczego, skrót jego nazwy, a także adres siedziby komitetu,
- imię (imiona), nazwisko, adres zamieszkania i numer ewidencyjny PESEL pełnomocnika wyborczego,
- imię (imiona), nazwisko, adres zamieszkania i numer ewidencyjny PESEL pełnomocnika finansowego.

Pożądane jest podanie numerów telefonów do komitetu wyborczego i pełnomocników.

Do zawiadomienia dołącza się oświadczenie pełnomocnika wyborczego o przyjęciu pełnomocnictwa oraz oświadczenie pełnomocnika finansowego o przyjęciu pełnomocnictwa. Oświadczenie pełnomocnika finansowego powinno zawierać dodatkowo stwierdzenie, że nie jest on funkcjonariuszem publicznym w rozumieniu art. 115 § 13 Kodeksu karnego ani pełnomocnikiem wyborczym komitetu wyborczego lub pełnomocnikiem finansowym innego komitetu wyborczego (art. 82a ust. 2 i 3 Ordynacji).

Projekty oświadczeń pełnomocników o przyjęciu obowiązków stanowią załączniki nr 6 i 7 do niniejszej informacji. Pełnomocnik wyborczy komitetu wyborczego wyborców utworzonego jedynie w celu zgłaszania kandydatów na radnych w gminie do 20 tys. mieszkańców jest jednocześnie pełnomocnikiem finansowym. Projekt jego oświadczenia o przyjęciu obowiązków stanowi załącznik nr 10 do niniejszej informacji.

Uwaga!

Zgodnie z art. 82a ust. 2 pkt 2 Ordynacji pełnomocnik finansowy komitetu wyborczego nie może być funkcjonariuszem publicznym w rozumieniu art. 115 § 13 Kodeksu karnego. Zgodnie z tym przepisem funkcjonariuszem publicznym jest:

- 1) Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej,*
- 2) poseł, senator, radny,*
- 3) sędzia, ławnik, prokurator, notariusz, komornik, zawodowy kurator sądowy, osoba orzekająca w sprawach o wykroczenia lub w organach dyscyplinarnych działających na podstawie ustawy,*
- 4) osoba będąca pracownikiem administracji rządowej, innego organu państwowego lub samorządu terytorialnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe, a także inna osoba w zakresie, w którym uprawniona jest do wydawania decyzji administracyjnych,*
- 5) osoba będąca pracownikiem organu kontroli państwowej lub organu kontroli samorządu terytorialnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe,
- 6) osoba zajmująca kierownicze stanowisko w innej instytucji państwowej,*
- 7) funkcjonariusz organu powołanego do ochrony bezpieczeństwa publicznego albo funkcjonariusz Służby Więziennej,*
- 8) osoba pełniąca czynną służbę wojskową.*

Pełnomocnik finansowy nie może być również pełnomocnikiem wyborczym (art. 82a ust. 2 pkt 1 Ordynacji) z wyjątkiem komitetu wyborczego wyborców utworzonego jedynie w celu zgłaszania kandydatów na radnych w gminie do 20 tys. mieszkańców, w którym to Komitecie pełnomocnik wyborczy jest równocześnie pełnomocnikiem finansowym (art. 64f ust. 10 Ordynacji).

Oznaczenie list kandydatów na radnych nazwą lub skrótem nazwy komitetu wyborczego nie może zawierać więcej niż 40 znaków drukarskich (art. 102 ust. 2 w związku z art. 99 ust. 3 Ordynacji). Warunek ten należy uwzględnić podając w zawiadomieniu nazwę i skrót nazwy komitetu wyborczego.

B. Warunki jakie musi spełniać zawiadomienie o utworzeniu komitetu wyborczego partii politycznej i zamiarze zgłaszania kandydatów na radnych.

Poza spełnieniem warunków omówionych w części A, zawiadomienie powinno zawierać numer ewidencyjny, pod którym partia polityczna jest wpisana do ewidencji partii politycznych.

Do zawiadomienia należy dołączyć:

- uwierzytelniony odpis z ewidencji partii politycznych (uwierzytelnienia kserokopii odpisu z ewidencji może dokonać pełnomocnik komitetu wyborczego),
- wyciąg ze statutu partii politycznej wskazujący organ upoważniony do jej reprezentowania na zewnątrz.

Zawiadomienie podpisuje osoba lub osoby działające w imieniu organu partii politycznej uprawnionego do jej reprezentowania na zewnątrz (art. 64c ust. 3,5 i 6 Ordynacji).

Projekt zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego partii politycznej stanowi załącznik nr 1 do niniejszej informacji.

C. Warunki jakie musi spełniać zawiadomienie o utworzeniu koalicyjnego komitetu partii politycznych i zamiarze wspólnego zgłaszania kandydatów na radnych.

Poza spełnieniem warunków omówionych w części A, zawiadomienie powinno zawierać numery ewidencyjne, pod którymi partie tworzące koalicję wyborczą są wpisane do ewidencji partii politycznych.

Do zawiadomienia należy dołączyć:

- uwierzytelnione odpisy z ewidencji partii politycznych dotyczące wszystkich partii tworzących koalicję wyborczą,
- wyciągi ze statutów partii politycznych wskazujące organy upoważnione do ich reprezentowania na zewnątrz,
- tekst umowy o zawiązaniu koalicji.

Zawiadomienie podpisuje pełnomocnik wyborczy komitetu (art. 64d ust. 4, 6 i 7 Ordynacji).

Projekt zawiadomienia o utworzeniu koalicyjnego komitetu wyborczego partii politycznych stanowi załącznik nr 2 do niniejszej informacji.

D. Warunki jakie musi spełniać zawiadomienie o utworzeniu komitetu wyborczego organizacji oraz o zamiarze zgłaszania kandydatów na radnych.

Poza spełnieniem warunków omówionych w części A, w zawiadomieniu należy podać numer ewidencyjny, pod którym organizacja tworząca komitet wyborczy wpisana jest do rejestru organizacji.

W zawiadomieniu należy wskazać, w których województwach komitet wyborczy zamierza zgłaszać kandydatów na radnych.

Do zawiadomienia należy dołączyć:

- uwierzytelniony odpis z właściwego rejestru organizacji,
- wyciąg ze statutu organizacji wskazujący organ upoważniony do jej reprezentowania na zewnątrz.

Zawiadomienie podpisuje osoba lub osoby reprezentujące organ uprawniony do reprezentowania na zewnątrz organizacji, która utworzyła komitet wyborczy (art. 64c ust. 3, 6 i 7 Ordynacji).

Projekt zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego organizacji stanowi załącznik nr 3 do niniejszej informacji.

E. Warunki jakie musi spełniać zawiadomienie o utworzeniu komitetu wyborczego wyborców.

Poza spełnieniem warunków omówionych w części A do zawiadomienia dołącza się oświadczenie o utworzeniu komitetu wyborczego, podpisane przez co najmniej 5 obywateli mających prawo wybierania, z podaniem ich imion, nazwisk, adresów zamieszkania i numerów ewidencyjnych PESEL (projekt oświadczenia stanowi załącznik nr 5 do niniejszej informacji).

Komitety wyborcze, które nie zamierzają zgłaszać kandydatów na radnych w więcej niż dwóch województwach podają w zawiadomieniu, w którym województwie lub dwóch województwach mają zamiar zgłaszać kandydatów na radnych oraz dołączają do zawiadomienia wykaz obywateli (co najmniej 20) mających prawo wybierania popierających utworzenie komitetu.

Komitety wyborcze, które zamierzają zgłaszać kandydatów na radnych w więcej niż dwóch województwach wymieniają w zawiadomieniu województwa, w których zamierzają zgłaszać kandydatów na radnych oraz dołączają do zawiadomienia wykaz obywateli (co najmniej 1000) mających prawo wybierania popierających utworzenie komitetu.

Zawiadomienie podpisuje pełnomocnik wyborczy komitetu (art. 64f ust. 4-9 Ordynacji).

Projekt wykazu podpisów obywateli popierających utworzenie komitetu wyborczego stanowi załącznik nr 8 do niniejszej informacji.

Uwaga!

1. Komitet wyborczy, który zamierza zgłaszać kandydatów na radnych do jednej gminy liczącej do 20 tys. mieszkańców nie zawiadamia o swoim utworzeniu komisarza wyborczego, ani Państwowej Komisji Wyborczej, zaś jego utworzenie nie wymaga poparcia przez 20 obywateli. Komitet taki po zarejestrowaniu list kandydatów na radnych w co najmniej połowie okręgów wyborczych w danej gminie (przy czym w każdym z tych

okręgów liczba zarejestrowanych kandydatów na radnych nie może być mniejsza od liczby radnych wybieranych w tym okręgu) - art. 7 ust. 2 ustawy o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta - będzie mógł zgłosić do rejestracji kandydata na wójta w tej gminie.

2. Po upływie terminu przyjmowania zawiadomień o utworzeniu komitetów wyborczych, komitety, które zadeklarowały zamiar:

- zgłaszania kandydatów na radnych w jednej gminie liczącej do 20 tys. mieszkańców,*
- zgłaszania kandydatów na radnych w nie więcej niż dwóch wymienionych województwach,*
- zgłaszania kandydatów na radnych w więcej niż dwóch województwach,*

nie będą mogły dokonywać zgłoszeń w szerszym terytorialnie zakresie od zadeklarowanego w zawiadomieniu.

Możliwy jest jedynie węższy zakres zgłaszania kandydatów na radnych od zadeklarowanego.

4. Procedura przyjęcia zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego przez organy wyborcze.

Zawiadomienie o utworzeniu komitetu wyborczego i o zamiarze zgłaszania kandydatów na radnych może być dostarczone właściwemu organowi wyborczemu przez pełnomocnika wyborczego, upoważnioną osobę lub przez pocztę. W wypadku wysłania zawiadomienia listownie o dotrzymaniu terminu decyduje data nadania listu.

Uwzględniając, że 50 dzień przed dniem wyborów, w którym to dniu najpóźniej należy złożyć zawiadomienie o utworzeniu komitetu wyborczego wypada 7 września 2002 r., to jest w sobotę (dzień wolny od pracy), to zgodnie z art. 205 ust. 2 Ordynacji termin na złożenie zawiadomienia upływa w dniu 9 września 2002 r.

Jeżeli zawiadomienie o utworzeniu komitetu wyborczego spełnia określone w Ordynacji warunki, to odpowiednio Państwowa Komisja Wyborcza lub komisarz wyborczy, w terminie 3 dni od doręczenia zawiadomienia, postanawia o jego przyjęciu i postanowienie to doręcza się niezwłocznie pełnomocnikowi wyborczemu (art. 64h ust. 1 i art. 64i ust. 1 Ordynacji).

Jeżeli zawiadomienie wykazuje wady, właściwy organ wyborczy, w terminie 3 dni wzywa pełnomocnika komitetu wyborczego do ich usunięcia w terminie 3 dni. Jeśli wady nie zostaną w terminie usunięte organ wyborczy odmawia przyjęcia zawiadomienia. Postanowie-

nie w tej sprawie, wraz z uzasadnieniem, doręcza się niezwłocznie pełnomocnikowi wyborczemu (art. 64h ust. 2 i art. 64i ust. 2 Ordynacji).

Pełnomocnikowi wyborczemu służy prawo wniesienia skargi na postanowienie o odmowie przyjęcia zawiadomienia. Skargę wnosi się w terminie 3 dni od dnia doręczenia pełnomocnikowi wyborczemu postanowienia o odmowie przyjęcia zawiadomienia.

Na postanowienie Państwowej Komisji Wyborczej skargę wnosi się do Sądu Najwyższego, a od postanowienia komisarza wyborczego wnosi się odwołanie do właściwego miejscowo sądu okręgowego (art. 64h ust. 3 i art. 64i ust. 3 Ordynacji).

Od orzeczenia Sądu nie przysługuje środek prawny (art. 64h ust. 4 i art. 64i ust. 4).

Uwaga!

Zgodnie z art. 205 Ordynacji termin wniesienia skargi lub odwołania do sądu jest dotrzymany, jeżeli skarga lub odwołanie zostanie złożoną w sądzie z zachowaniem terminu. O zachowaniu terminu w odniesieniu do przesyłki listowej rozstrzyga więc nie data nadania przesyłki, lecz data jej wpływu do sądu.

5. Skutki prawne przyjęcia zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego

Od dnia wydania postanowienia o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego komitet wyborczy może pozyskiwać i wydatkować środki finansowe (art. 83 ust. 2 Ordynacji), co jest dodatkowo uwarunkowane uprzednim otwarciem rachunku bankowego (art. 83d ust. 1 Ordynacji).

Komitet wyborczy utworzony jedynie w celu zgłaszania kandydatów na radnych w gminie do 20 tys. mieszkańców, który nie składa zawiadomienia o swoim utworzeniu może pozyskiwać i wydatkować środki (pod warunkiem utworzenia rachunku bankowego) oraz wykonywać czynności wyborcze od dnia utworzenia.

Dla komitetów wyborczych, na których ciąży obowiązek zawiadomienia organu wyborczego o swoim utworzeniu, otrzymanie postanowienia o przyjęciu zawiadomienia otwiera drogę do zgłaszania list kandydatów na radnych (art. 99 ust. 4 Ordynacji) i zgłaszania kandydatów do komisji wyborczych.(art. 19 ust. 1 i 2 Ordynacji)

Informacja

o gospodarce finansowej komitetów wyborczych w wyborach samorządowych

Warunki uzyskiwania przychodów przez komitety wyborcze uczestniczące w wyborach do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw określają przepisy rozdziału 12a - Finansowanie kampanii wyborczej, ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. - Ordynacja wyborcza do

rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. Nr 95, poz. 602 i Nr 160, poz. 1060, z 2001 r. Nr 45, poz. 497 i Nr 89, poz. 971 oraz z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 113, poz. 984 i Nr 127, poz. 1089).

Gospodarkę finansową komitetów wyborczych, które zarejestrowały kandydatów na wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, w zakresie limitu wydatków na te wybory oraz obowiązku sporządzenia sprawozdania wyborczego reguluje art. 24 ustawy z dnia 20 czerwca 2002 r. o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta (Dz. U. Nr 113, poz. 984 i Nr 127, poz. 1089). Zgodnie z art. 24 ust. 1 tej ustawy do finansowania komitetów wyborczych, które zarejestrowały kandydatów na wójtów, burmistrzów i prezydentów miast stosuje się odpowiednio przepisy ustawy Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw.

Sprawy związane z gospodarką finansową komitetów wyborczych regulują również następujące rozporządzenia Ministra Finansów:

- z dnia 23 sierpnia 2002 r. w sprawie zasad rachunkowości komitetów wyborczych (Dz. U. Nr 134, poz. 1126),
- z dnia 23 sierpnia 2002 r. - w sprawie sprawozdań finansowych o przychodach, wydatkach i zobowiązaniach finansowych komitetów wyborczych uczestniczących w wyborach do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. Nr 134, poz. 1127),
- z dnia 23 sierpnia 2002 r. - w sprawie sprawozdań finansowych komitetów wyborczych o źródłach pozyskania funduszy oraz poniesionych wydatkach na cele wyborcze związane z wyborami wójtów, burmistrzów i prezydentów miast (Dz. U. Nr 134, poz. 1128).

Ujednolicone teksty w/w ustaw oraz teksty rozporządzeń Ministra Finansów są dostępne na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej - adres: www.pkw.gov.pl.

1. Pozyskiwanie środków finansowych przez komitety wyborcze.

1) Źródła finansowania komitetów wyborczych.

Źródła pozyskiwania środków finansowych przez komitety wyborcze są następujące:

- a) **Środki finansowe przekazywane komitetowi wyborczemu partii politycznej** mogą pochodzić **wyłącznie** z Funduszu Wyborczego tej partii, tworzonego na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz. U. z 2001 r. Nr 73, poz. 857 i Nr 154, poz. 1802 i z 2002 r. Nr 127, poz. 1089) - art. 83c ust. 1 Ordynacji. Z przepisów tych wynika, że osoby fizyczne mogą wspierać kampanię wyborczą komitetu wyborczego partii politycznej tylko pośrednio, dokonując wpłat na Fundusz Wyborczy tej partii. Suma wpłat dokonanych przez jedną osobę w jednym roku nie może przekroczyć 15-krotności najniższego wynagrodzenia za pracę

pracowników, obowiązującego w dniu poprzedzającym wpłatę (art. 36a ust. 1 ustawy o partiach politycznych)¹⁾. Niezależnie od wpłaty na Fundusz Wyborczy osoba fizyczna może wpłacić w jednym roku na rzecz partii politycznej 15-krotność najniższego miesięcznego wynagrodzenia pracowników, z wyłączeniem składek członkowskich, w kwocie nie przekraczającej w roku najniższego wynagrodzenia pracowników (art. 25 ust. 4 ustawy o partiach politycznych). Partia może przeznaczyć te środki na zasilenie Funduszu Wyborczego (art. 36 ust. 1 ustawy o partiach politycznych). Wpłaty na Fundusz Wyborczy i na rzecz partii mogą pochodzić tylko od osób fizycznych, mających miejsce zamieszkania na terenie Polski, z wyłączeniem cudzoziemców zamieszkałych w Polsce, i od obywateli polskich zamieszkałych za granicą.

Omawiane wpłaty mogą być dokonywane jedynie czekiem, przelewem bankowym lub kartą płatniczą. Wyjątkiem jest jednorazowa wpłata na rzecz partii politycznej (ale nie Funduszu Wyborczego) w kwocie nieprzekraczającej najniższego wynagrodzenia za pracę pracowników, która może być dokonana gotówką w kasie partii lub przesłana przekazem pieniężnym (art. 25 ust. 5 ustawy o partiach politycznych).

- b) **Środki finansowe przekazywane koalicyjnemu komitetowi wyborczemu** mogą pochodzić **wyłącznie** z tworzonych na podstawie ustawy o partiach politycznych Funduszy Wyborczych partii politycznych, wchodzących w skład koalicji (art. 83c ust. 2 Ordynacji). Możliwość zasilania finansowego koalicyjnego komitetu wyborczego przez osoby fizyczne jest taka sama jak w przypadku komitetu wyborczego partii politycznej, a więc za pośrednictwem Funduszy Wyborczych partii tworzących koalicję wyborczą.
- c) **Środki finansowe komitetu wyborczego organizacji społecznej lub stowarzyszenia** mogą pochodzić wyłącznie z:
- wpłat od osób fizycznych (art. 83c ust. 3),
  - kredytów bankowych zaciągniętych na cele związane z wyborami (art. 83c ust. 4).
- d) **Wartości niepieniężne przekazywane na rzecz wszystkich rodzajów komitetów wyborczych mogą pochodzić** z tych samych źródeł co środki finansowe (art. 83c ust. 5 Ordynacji). Oznacza to w praktyce dopuszczenie darowizn rzeczowych od osób fizycznych oraz usług świadczonych przez osoby fizyczne na rzecz komitetów wyborczych z wyjątkiem przedsiębiorców. Przekazania wartości niepieniężnych komite-

---

¹⁾ W dniu przyjmowania niniejszej informacji najniższe wynagrodzenie za pracę pracowników wynosiło 760 zł (rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 stycznia 1998 r. w sprawie najniższego wynagrodzenia za pracę pracowników - Dz. U. Nr 16, poz. 74, z 1998 r. Nr 164, poz. 1189, z 1999 r. Nr 91, poz. 1037 i z 2000 r. Nr 13, poz. 174 i Nr 121, poz. 1308). W związku z tym dopuszczalna wysokość wpłaty w bieżącym roku od jednej osoby (15-krotność) wynosiła 11.400 zł.

tom wyborczym mogą dokonywać osoby zamieszkałe na terenie Polski z wyłączeniem cudzoziemców oraz obywatele polscy zamieszkali za granicą (art. 83c ust. 4 pkt 1 w zw. z ust. 5 Ordynacji).

Uwaga

Przekazywanie wartości niepieniężnych nie może polegać na sfinansowaniu zakupu towarów lub usług służących prowadzeniu kampanii wyborczej. Przykładowo więc opłacenie wynajmu pomieszczeń na cele spotkania przedwyborczego, czy też opłacenie druku ulotek wyborczych nie może być traktowane jako świadczenie wartości niepieniężnych. Natomiast świadczeniem takich wartości w sposób zgodny z prawem będzie na przykład nieodpłatne udostępnienie przez osobę fizyczną własnego lokalu w celu odbycia w nim spotkania przedwyborczego, czy też osobiste nieodpłatne świadczenie usługi polegającej na naprawie komputera użytkowanego przez komitet wyborczy itp.

2) Zakazy i ograniczenia w pozyskiwaniu środków finansowych przez komitety wyborcze.

W zakresie pozyskiwania środków finansowych przez komitety wyborcze obowiązują następujące zakazy i ograniczenia:

- a) Komitety wyborcze mogą pozyskiwać środki finansowe jedynie na cele związane z wyborami (art. 83 ust. 1 Ordynacji).
- b) Komitet Wyborczy może pozyskiwać środki od dnia wydania przez Państwową Komisję Wyborczą lub przez komisarza wyborczego postanowienia o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego. Komitet wyborczy wyborców utworzony jedynie w celu zgłaszania kandydatów na radnych w jednej gminie liczącej do 20 tys. mieszkańców może pozyskiwać środki od dnia utworzenia komitetu (art. 83 ust. 1-3 Ordynacji).
- c) Zabronione jest pozyskiwanie środków po dniu wyborów (art. 83 ust. 4 pkt 1 Ordynacji).
- d) Zabronione jest przekazywanie środków finansowych i wartości niepieniężnych przez jeden komitet wyborczy na rzecz innego komitetu wyborczego (art. 83b Ordynacji).
- e) Zabronione jest przeprowadzanie przez komitet wyborczy zbiórek publicznych (art. 83b ust. 2 Ordynacji).
- f) Komitety wyborcze uprawnione do przyjmowania środków finansowych od osób fizycznych (komitety wyborcze organizacji i komitety wyborcze wyborców) nie mogą jednak przyjmować takich środków pochodzących od:

- osób fizycznych nie mających miejsca zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej z wyłączeniem obywateli polskich zamieszkałych za granicą,
- cudzoziemców mających miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej (art. 83c ust. 4 Ordynacji).

Komitety wyborcze nie mogą otrzymywać również wartości niepieniężnych od tej grupy osób (art. 83c ust. 5 Ordynacji).

- g) Suma wpłat od osoby fizycznej na rzecz komitetu wyborczego wyborców lub suma takich wpłat na rzecz komitetu wyborczego organizacji nie może przekraczać 15-krotności najniższego wynagrodzenia za pracę pracowników obowiązującego w dniu poprzedzającym dzień ogłoszenia rozporządzenia o zarządzeniu wyborów.¹⁾ (art. 83d ust. 2 Ordynacji).
- h) Wpłata od osoby fizycznej na rzecz komitetu wyborczego może być dokonana jedynie czekiem, przelewem bankowym lub kartą płatniczą (art. 83d ust. 3 Ordynacji). W praktyce oznacza to, że wpłaty na rzecz komitetów wyborczych mogą pochodzić od osób posiadających rachunek w banku.

Uwaga

- Katalog źródeł finansowania komitetów wyborczych, zbudowany na zasadzie wymienienia wyłącznie dozwolonych źródeł finansowania, powoduje zakaz finansowania komitetów wyborczych przez podmioty nie wymienione w Ordynacji. Żadne komitety wyborcze nie mogą być więc finansowane przez osoby prawne, w tym również przez stowarzyszenia, państwowe i samorządowe jednostki organizacyjne, fundacje itd.

- Komitet wyborczy powinien odmówić przyjęcia korzyści majątkowej przekazanej z naruszeniem prawa (przekazanej w niewłaściwy sposób, pochodzącej od nieuprawnionego podmiotu, o wartości przekraczającej kwotę określoną w ustawie). Jako odmowę przyjęcia należy również traktować niezwłoczne zwrócenie darczyńcy korzyści majątkowej przekazanej komitetowi z naruszeniem prawa.

Zgodnie z art. 84d ust. 1 Ordynacji korzyści majątkowe przyjęte przez komitet wyborczy z naruszeniem przepisów ustawy podlegają przepadkowi na rzecz Skarbu Państwa. Odmowa przyjęcia takiej korzyści przez komitet wyborczy wyłącza jej przepadek na rzecz Skarbu Państwa.

- Możliwość zaciągania kredytów bankowych na cele związane z wyborami przez komitety wyborcze wyborców i komitety wyborcze organizacji (art. 83c ust. 6 Ordynacji) nie może być formą finansowania kampanii wyborczej przez poręczycieli splacających zobowiązania

---

¹⁾ W wyborach zarządzonych na 27 października 2002 r. kwota ta wynosi 11.400 zł.

komitetu z naruszeniem przepisów Ordynacji. Oznacza to, że w praktyce komitety wyborcze mogą zaciągać kredyty na prowadzenie kampanii wyborczej w granicach spodziewanych przychodów, które umożliwiają spłatę kredytów, zaś poręczenia kredytu powinny udzielać osoby fizyczne, a nie osoby prawne.

- *Ordynacja nie zawiera zakazu przekazywania przez tę samą osobę środków finansowych na rzecz kilku komitetów wyborczych i na rzecz Funduszu Wyborczego oraz na rachunek partii politycznej. Limit wysokości przekazywanych środków finansowych (15-krotność najniższego miesięcznego wynagrodzenia za pracę pracowników) dotyczy oddzielnie wpłat na rzecz określonego komitetu wyborczego, Funduszu Wyborczego lub partii politycznej.*
- *Naruszenie zakazów i ograniczeń w pozyskiwaniu środków przez komitety wyborcze stanowi czynny zabronione pod groźbą kary (Dział VII - Przepisy karne Ordynacji).*

2. Zasady wydatkowania środków i gospodarki finansowej komitetów wyborczych.

1) Przeznaczenie i terminy wydatkowania środków.

Komitet wyborczy może wydatkować środki jedynie na cele związane z wyborami (art. 83 ust. 1 Ordynacji). Wydatkowanie środków jest dozwolone od dnia wydania przez Państwową Komisję Wyborczą albo przez komisarza wyborczego postanowienia o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego.

Komitety wyborcze utworzone jedynie w celu zgłaszania kandydatów w gminach do 20 tys. mieszkańców mogą wydatkować środki od dnia utworzenia komitetu.

Zabronione jest wydatkowanie środków przez komitet wyborczy po złożeniu sprawozdania finansowego o przychodach, wydatkach i zobowiązaniach finansowych komitetu.

Uwaga

- Zakaz wydatkowania środków finansowych komitetu wyborczego na cele nie związane z wyborami wyklucza wydatkowanie środków komitetu również na cele charytatywne i inne cele społecznie użyteczne, ale nie związane bezpośrednio z wyborami.
- *Wydatkowanie środków z naruszeniem wymienionych terminów lub przeznaczenie ich na cele nie związane z wyborami stanowi przestępstwo (art. 202g pkt 1, 3 i 4 Ordynacji).*

2) Odpowiedzialność za gospodarkę finansową komitetu wyborczego i za zobowiązania finansowe komitetu.

Za gospodarkę finansową komitetu wyborczego odpowiedzialny jest i prowadzi ją pełnomocnik finansowy (art. 82a ust. 1 Ordynacji). W komitetach wyborczych wyborców utworzonych jedynie w celu zgłoszenia kandydatów na radnych w jednej gminie liczącej do 20 tys. mieszkańców za gospodarkę finansową jest odpowiedzialny i prowadzi ją

pełnomocnik wyborczy, gdyż jest on jednocześnie pełnomocnikiem finansowym tego komitetu (art. 64f ust. 10 Ordynacji).

Poza odpowiedzialnością pełnomocnika finansowego za całą gospodarkę finansową komitetu wyborczego, co wiąże się również z odpowiedzialnością karną za naruszenie zakazów i ograniczeń w pozyskiwaniu i wydatkowaniu środków, a także z niewypełnieniem wskazanych w Ordynacji obowiązków, przepisy nakładają na pełnomocnika finansowego między innymi następujące zadania:

- opisanie przyjętych zasad rachunkowości komitetu wyborczego (§ 10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 23 sierpnia 2002 r. w sprawie zasad rachunkowości komitetów wyborczych - Dz. U. Nr 134, poz. 1126),
- złożenie sprawozdania finansowego (Państwowej Komisji Wyborczej lub komisarzowi wyborczemu) w terminie 3 miesięcy od dnia wyborów (art. 84 ust. 2 Ordynacji),
- przechowywanie dokumentów związanych z finansowaniem kampanii wyborczej przez okres co najmniej 12 miesięcy od dnia wyborów (art. 84 ust. 7 Ordynacji).

Za zobowiązania majątkowe komitetu wyborczego partii politycznej albo komitetu wyborczego organizacji ponosi odpowiedzialność partia polityczna albo organizacja, która powołała komitet wyborczy (art. 64k pkt 1 Ordynacji).

Za zobowiązania majątkowe koalicyjnego komitetu wyborczego partii politycznych ponoszą solidarną odpowiedzialność partie polityczne wchodzące w skład koalicji wyborczej (art. 64k pkt 2 Ordynacji).

Za zobowiązania majątkowe komitetu wyborczego wyborców ponoszą solidarną odpowiedzialność osoby wchodzące w skład komitetu (art. 64k pkt 3 Ordynacji).

Uwaga

- *Utworzenie struktur terenowych komitetu wyborczego nie ogranicza odpowiedzialności pełnomocnika finansowego za całokształt gospodarki finansowej komitetu. Pełnomocnik finansowy może upoważnić inną osobę do wykonywania wskazanych w upoważnieniu czynności.*
- *Odpowiedzialność solidarna za zobowiązania majątkowe oznacza, że wierzyciel może żądać, całości lub części świadczenia od wszystkich dłużników łącznie, od kilku z nich lub od każdego z osobna, a zaspokojenie wierzyciela przez któregokolwiek z dłużników zwalnia pozostałych. W przypadku komitetu wyborczego wyborców wierzyciele komitetu mogą więc dochodzić całości swoich roszczeń od każdej osoby wchodzącej w skład komitetu wyborczego, niektórych lub wszystkich osób. Osoby wchodzące w skład komitetu wyborczego wyborców, w tym obaj pełnomocnicy, odpowiadają swoim majątkiem za zobowiązania majątkowe komitetu wyborczego. Odpowiedzialność ta obejmuje również ewentualne roszczenia Skarbu*

Państwa w związku z orzeczeniem przez sąd przepadku na rzecz Skarbu Państwa korzyści majątkowych przyjętych przez komitet z naruszeniem ustawy (art. 84d ust. 1 Ordynacji).

3) Gospodarka finansowa komitetów wyborczych

Zasady rachunkowości obowiązujące komitety wyborcze określa rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 23 sierpnia 2002 r. w sprawie zasad rachunkowości komitetów wyborczych (Dz. U. Nr 134, poz. 1126). Z rozporządzenia tego wynika, że komitety wyborcze prowadzą rachunkowość stosując odpowiednie przepisy ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694) oraz przepisy tego rozporządzenia.

Komitety wyborcze wyborców utworzone jedynie w celu zgłoszenia kandydatów na radnych do rady gminy w gminie liczącej do 20 tys. mieszkańców mogą prowadzić ewidencję uproszczoną (§ 2 ust. 2 omawianego rozporządzenia). Sposób prowadzenia ewidencji został określony w § 3 i 4 rozporządzenia.

Środki finansowe komitetu wyborczego są gromadzone wyłącznie na rachunku bankowym. Otwarcie rachunku w banku dokonywane jest na podstawie zaświadczenia Państwowej Komisji Wyborczej o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu albo zaświadczenia komisarza wyborczego o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu. Otwarcie rachunku bankowego komitetu wyborczego wyborców utworzonego jedynie w celu zgłaszania kandydatów na radnych w gminie liczącej do 20 tys. mieszkańców dokonywane jest na podstawie oświadczenia o utworzeniu komitetu wyborczego, o którym mowa w art. 64f ust. 1 Ordynacji (art. 83d ust. 1 Ordynacji). **Umowa rachunku bankowego zawarta w imieniu komitetu wyborczego musi zawierać zastrzeżenie, że wpłaty na rachunek komitetu wyborczego mogą być dokonywane tylko czekiem, przelewem bankowym lub kartą płatniczą (art. 83d ust. 4).**

Komitety wyborcze mogą wydatkować na kampanię wyborczą kwoty ograniczone limitami wydatków na wybory do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, określonymi w art. 83e ust. 2 i 3 Ordynacji oraz limitem wydatków związanych z prowadzeniem kampanii wyborczej na wójtów, burmistrzów i prezydentów miast określonym w art. 24 ust. 6 ustawy o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta.

Ustalenie limitu wydatków komitetu wyborczego w związku z udziałem w wyborach polega na pomnożeniu limitu przypadającego na jeden mandat radnego, oddzielnie w każdej z kategorii rad wymienionej w art. 83e ust. 3 Ordynacji, przez liczbę mandatów w okręgach, w których listy zostały zarejestrowane, a następnie dodaniu otrzymanych kwot. Jeśli komitet wyborczy zarejestrował kandydatów na wójtów, burmistrzów i pre-

zydentów miast, to jego ogólny limit wydatków na kampanię wyborczą ulega zwiększeniu o limit wydatków na kampanię wyborczą wynikający z zarejestrowania kandydatów na wójtów w poszczególnych gminach.

Z przepisów Ordynacji ani ustawy o wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta nie wynika obowiązek oddzielnego rozliczania przez komitet wyborczy wydatków poniesionych na kampanię w poszczególnych okręgach wyborczych, do poszczególnych rad, czy też na kampanię związaną z poszczególnymi kandydatami na wójtów i burmistrzów wówczas, gdy komitet zarejestrował listy kandydatów w wielu okręgach do wielu rad oraz wielu kandydatów na wójtów. Warunków do tak szczegółowego rozliczenia wydatków na kampanię wyborczą nie stwarzają wzory sprawozdań finansowych będące załącznikami do rozporządzeń Ministra Finansów wymienionych na pierwszej stronie niniejszej informacji. Z powyższego wynika, że komitety, które zarejestrowały listy kandydatów do wielu rad rozliczają wydatkowane środki w ramach całego przysługującego im limitu. Dotyczy to również komitetów, które zarejestrowały listy kandydatów do wielu rad i kandydatów na wójtów.

Sposób postępowania z nadwyżką pozyskanych środków na cele kampanii wyborczej nad poniesionymi przez komitet wyborczy wydatkami określa art. 83f Ordynacji.

Uwaga

Nakaz gromadzenia środków finansowych komitetu wyborczego wyłącznie na rachunku bankowym oznacza, że wszystkie wpłaty na rzecz komitetu muszą być dokonywane tylko na ten rachunek. Wydatkowanie środków finansowych komitetu może być dokonywane w drodze bezpośredniego pokrywania zobowiązań komitetu z tego rachunku lub też w drodze przekazania środków na "rachunek pomocniczy" otworzony w tym celu np. w innej miejscowości, z którego to rachunku struktury terenowe komitetu wyborczego pokrywają swoje zobowiązania związane z prowadzoną kampanią wyborczą. Rozliczenie środków przekazanych na "rachunek pomocniczy" następuje przez dostarczenie pełnomocnikowi finansowemu faktur i rachunków potwierdzających wydatkowanie otrzymanych środków. Umowa w sprawie otwarcia "rachunku pomocniczego" powinna zawierać zastrzeżenie, że wpłaty na ten rachunek mogą być dokonywane tylko z rachunku komitetu wyborczego. Ilość "rachunków pomocniczych" powinna wynikać z wewnętrznej struktury organizacyjnej komitetu wyborczego i przyjętych przez komitet szczegółowych zasad rachunkowości.

- Przewidziane w art. 83d ust. 1 Ordynacji wydawanie zaświadczeń komitetom wyborczym potwierdzających przyjęcie przez Państwową Komisję Wyborczą lub komisarza wyborczego zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego może być zastąpione adnotacją w posta-

nowieniu o przyjęciu zawiadomienia, że postanowienie to jest jednocześnie zaświadczeniem dla banku, o którym mowa w art. 83d ust. 1 Ordynacji.

- *Niedopełnienie przez pełnomocnika finansowego obowiązku gromadzenia środków finansowych na rachunku bankowym jest wykroczeniem (art. 202f ust. 1 Ordynacji). Wykroczeniem jest również niewprowadzenie zastrzeżenia do umowy rachunku bankowego, zawartej w imieniu komitetu wyborczego o wymaganym ustawą sposobie dokonywania wpłat na rzecz komitetu wyborczego (art. 202f ust. 2 Ordynacji).*
- *Przepisy ustawy o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta nie zawierają zakazu zgłoszenia przez komitet wyborczy więcej niż jednego kandydata na wójta do danej gminy. Limit wydatków komitetu wyborczego związanych z prowadzeniem kampanii wyborczej kandydata na wójta w danej gminie, określony w art. 24 ust. 5 ustawy o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza, prezydenta miasta jest stały i nie wzrasta w przypadku zarejestrowania przez komitet wyborczy więcej niż jednego kandydata na wójta w danej gminie.*

4) Obowiązek złożenia sprawozdania finansowego.

Finansowanie kampanii wyborczej jest jawne (art. 84 ust. 1 Ordynacji). Wiąże się z tym obowiązek pełnomocnika finansowego przedłożenia organowi, któremu złożone zostało zawiadomienie o utworzeniu komitetu, w terminie 3 miesięcy od dnia wyborów, sprawozdania finansowego o przychodach, wydatkach i zobowiązaniach finansowych komitetu. Sprawozdanie finansowe powinno zawierać również informacje o uzyskanych kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz imienny wykaz wpłat od osób fizycznych (art. 84 ust. 2 Ordynacji). Pełnomocnik komitetu wyborczego utworzonego jedynie w celu zgłoszenia kandydatów na radnych w gminie do 20 tys. mieszkańców składa sprawozdanie finansowe komisarzowi wyborczemu właściwemu ze względu na siedzibę komitetu. W sprawozdaniu do wydatków komitetu wyborczego dolicza się pozyskane wartości niepieniężne (art. 84 ust. 3). Wartość pozyskanych darowizn niepieniężnych oraz świadczonych na rzecz komitetu wyborczego usług podaje się w sprawozdaniu finansowym w wysokości możliwych do uzyskania cen ich sprzedaży netto, nie wyższych od cen nabycia lub kosztów wytworzenia pomniejszonych o odpis amortyzacji (art. 84 ust. 4 Ordynacji).

Do wydatków komitetu wyborczego nie wlicza się wartości nieodpłatnych usług polegających na rozpowszechnianiu plakatów i ulotek wyborczych przez podmioty inne niż przedsiębiorcy (art. 84 ust. 5). Oznacza to, iż wartość omawianych usług nie jest wykazywana w sprawozdaniu finansowym.

Sprawozdania finansowe sporządzane są według wzorów, stanowiących załączniki do rozporządzeń Ministra Finansów:

- z dnia 23 sierpnia 2002 r. w sprawie sprawozdań finansowych o przychodach, wydatkach i zobowiązaniach finansowych komitetów wyborczych uczestniczących w wyborach do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. Nr 134, poz. 1127). Zarządzenie to zawiera:

A- Załącznik Nr 1 stanowiący wzór sprawozdania finansowego o przychodach, wydatkach i zobowiązaniach finansowych komitetu wyborczego, sporządzonego przez pełnomocnika finansowego komitetu wyborczego uczestniczącego w wyborach do rad gmin w gminie liczącej do 20 tys. mieszkańców,

B - Załącznik Nr 2 stanowiący wzór sprawozdania finansowego o przychodach, wydatkach i zobowiązaniach finansowych komitetu wyborczego, sporządzonego przez pełnomocnika finansowego komitetu wyborczego uczestniczącego w wyborach do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw,

C - Załącznik Nr 3 - wykaz dokumentów, dołączanych do sprawozdania;

- z dnia 23 sierpnia 2002 r. w sprawie sprawozdań finansowych komitetów wyborczych o źródłach pozyskania funduszy oraz poniesionych wydatkach na cele wyborcze związane z wyborami wójtów, burmistrzów i prezydentów miast (Dz. U. Nr 134, poz. 1128). Zarządzenie to zawiera:

D - Załącznik Nr 1 stanowiący wzór sprawozdania finansowego komitetu wyborczego o źródłach pozyskania funduszy oraz poniesionych wydatkach na cele wyborcze związane z wyborami wójtów, burmistrzów i prezydentów miast,

E - Załącznik Nr 2 stanowiący wzór łącznego sprawozdania finansowego komitetu wyborczego o źródłach pozyskania funduszy oraz poniesionych wydatkach na cele wyborcze związane z wyborami wójtów, burmistrzów i prezydentów miast oraz wyborami do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw.

Komitety wyborcze, o których utworzeniu zawiadamiana była Państwowa Komisja Wyborcza lub komisarz wyborczy i które zarejestrowały listy kandydatów na radnych (a nie zarejestrowały kandydatów na wójta, burmistrza i prezydenta miasta) sporządzają sprawozdanie według wzoru oznaczonego literą **B**.

Komitety wyborcze, o których utworzeniu zawiadamiana była Państwowa Komisja Wyborcza lub komisarz wyborczy i które zarejestrowały listy kandydatów na radnych i kandydata lub kandydatów na wójtów, burmistrzów i prezydentów miast sporządzają sprawozdanie według wzoru oznaczonego lit. **E**. Zamiast jednego

sprawozdania według tego wzoru omawiane komitety wyborcze mogą złożyć dwa sprawozdania według wzorów oznaczonych literami **B** i **D**.

Komitety wyborcze wyborców utworzone jedynie w celu zgłaszania kandydatów na radnych w gminie liczącej do 20 tys. mieszkańców, które nie zarejestrowały kandydatów na wójta lub burmistrza sporządzają sprawozdanie według wzoru oznaczonego lit. **A**.

Komitety wyborcze wyborców utworzone jedynie w celu zgłaszania kandydatów na radnych w gminach do 20 000 mieszkańców, które zarejestrowały kandydatów na radnych oraz kandydatów na wójtów lub burmistrza sporządzają sprawozdanie według wzoru oznaczonego lit. **E**. Zamiast jednego sprawozdania według tego wzoru omawiane komitety wyborcze mogą złożyć dwa sprawozdania według wzorów oznaczonych literami **A** i **D**.

Wszystkie komitety wyborcze obowiązane są dołączyć do sprawozdania dokumenty wymienione w załączniku oznaczonym lit. **C**.

- * Państwowa Komisja Wyborcza systematycznie rozpatrywała odwołania wnoszone w sprawach okręgów wyborczych dla przeprowadzenia wyborów.

Zgodnie z Ordynacją wyborczą radnych wybiera się w okręgach wyborczych a podziału gminy, powiatu, województwa na okręgi wyborcze dokonuje właściwa rada (gminy, powiatu, sejmik województwa). Na ustalenia rad w tych sprawach przysługuje skarga do komisarza wyborczego, zaś na rozstrzygnięcie komisarza – odwołanie do Państwowej Komisji Wyborczej (art. 93 ust. 2, art. 137 ust. 2, art. 164 ust. 2 Ordynacji). Na posiedzeniach w lipcu i sierpniu 2002 r. Państwowa Komisja Wyborcza rozpatrzyła 145 odwołań w tych sprawach, stwierdzając w przeważającej większości zgodne z prawem działania i rozstrzygnięcia komisarzy wyborczych.

Na tle rozpatrywania odwołań i w związku z pytaniami zgłaszanymi w tej materii Komisja udzielała równocześnie wytycznych i wyjaśnień w tym zakresie:

- odnośnie wątpliwości dotyczących tworzenia okręgów wyborczych w kontekście dokonanej zmiany przepisów Ordynacji wyborczej zajęła stanowisko, iż w związku z wejściem w życie z dniem 4 sierpnia 2002 r. zmian w Ordynacji wyborczej, wprowadzonych ustawą z dnia 20 czerwca 2002 r. o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta (Dz. U. Nr 113, poz. 984) sprawy dotyczące podziału gmin na okręgi wyborcze należy rozstrzygać w sposób określony w zmienionym art. 92 Ordynacji wyborczej w zakresie dotyczącym postępowania z mandatami "nadwyżkowymi" i "brakującymi" dla zrównoważenia sumy mandatów w okręgach z liczbą radnych wybieranych do rady gminy. Stosowanie nowego przepisu dotyczy sytuacji, gdy 4 sierpnia br. lub

później rada gminy podejmuje uchwałę w sprawie podziału na okręgi wyborcze w związku z uchyleniem wcześniejszej uchwały w tej sprawie przez komisarza wyborczego, a także gdy podziału dokonuje w tym terminie wojewoda w trybie art. 203a Ordynacji wyborczej.

Natomiast dokonanie podziału na okręgi przed 4 sierpnia 2002 r. według dotychczasowych zasad postępowania nie stanowi podstawy prawnej dla wzruszenia takiego rozstrzygnięcia.

Wniesienie skargi lub odwołania, o których mowa w art. 93 ust. 1 i 2, art. 137 ust. 1 i 2 oraz w związku z art. 164 ust. 2 Ordynacji wyborczej wstrzymuje bieg postępowania podjętego przez Komisarza Wyborczego na podstawie art. 203a Ordynacji wyborczej. Niezbędne jest więc, aby komisarz wyborczy po rozpatrzeniu skargi lub odwołania, jeżeli wcześniej wyznaczył termin do wykonania czynności wyborczej, wyznaczył nowy termin na jej wykonanie przed wystąpieniem do wojewody o wydanie zarządzenia zastępczego w sprawie podziału na okręgi wyborcze.

- w sprawie stosowania art. 135 ust. 5, art. 137 ust. 1 i art. 203a Ordynacji wyborczej wyjaśniła, iż artykuł 135 ust. 5 Ordynacji wyborczej ma zastosowanie wyłącznie wówczas, gdy liczba mandatów przypadających gminie, wynikająca z normy przedstawicielstwa dla wyboru rady powiatu, wynosi więcej niż 10.

Dokonanie podziału takiej gminy na dwa lub więcej okręgów wyborczych dla wyboru rady powiatu wymaga porozumienia z radą tej gminy oraz dokonania takiego ustalenia granic okręgów wyborczych, aby podział na okręgi utworzone dla wyboru rady powiatu uwzględniał podział na okręgi wyborcze utworzone dla wyboru rady tej gminy. Uwzględnienie podziału gminy na okręgi wyborcze, przy tworzeniu okręgów wyborczych dla wyborów rady powiatu, polegać powinno na takim ukształtowaniu granic okręgów do rady powiatu, by obejmowały one po jednym lub więcej okręgów utworzonych dla wyborów rady gminy, oraz by nie wystąpiły przypadki podzielenia obszaru okręgu dla wyborów do rady gminy między dwa lub więcej okręgów dla wyborów do rady powiatu.

Nieuwzględnienie podziału gminy na okręgi wyborcze dla wyboru rady gminy przy podziale gminy na okręgi wyborcze dla wyboru rady powiatu stanowi naruszenie art. 135 ust. 5 Ordynacji wyborczej i podstawę do uznania takiej uchwały za podjętą z naruszeniem prawa.

Zgodnie z pkt. 1 „Wytycznych i wyjaśnień w sprawach dotyczących podziału gmin, powiatów i województw na okręgi wyborcze” stanowiących załącznik do uchwały Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 17 czerwca 2002 r., komisarz wyborczy, stwierdza-

jąc w trybie nadzoru, że uchwała rady powiatu w sprawie podziału powiatu na okręgi wyborcze narusza przepisy Ordynacji wyborczej, wydaje postanowienie wskazując istotę naruszenia prawa i wzywa radę do podjęcia uchwały zgodnej z prawem w ustawowym lub wyznaczonym terminie uprzedzając radę, że niedotrzymanie terminu podjęcia takiej uchwały spowoduje zastosowanie art. 203a Ordynacji wyborczej, czyli dokonanie podziału powiatu na okręgi wyborcze przez wojewodę w ramach zastępczego wykonania zadania wyborczego.

Wojewoda, powołując się na postanowienie komisarza wyborczego o niezgodności z prawem podziału na okręgi wyborcze, powinien uchylić uchwałę rady powiatu dokonując zastępczo podziału na okręgi wyborcze.

Artykuł 203a ust. 2 i 3 Ordynacji wyborczej zobowiązuje wojewodę do niezwłocznego wykonania zadań wyborczych wymienionych w ust. 1, jeżeli wcześniej nie wykonał ich właściwy organ gminy lub jeżeli właściwy organ powiatu lub województwa nie dokonał podziału powiatu lub województwa na okręgi wyborcze. O niepodjęciu przez wojewodę czynności niezbędnych dla wykonania tych zadań, komisarz wyborczy powinien powiadomić Państwową Komisję Wyborczą.

- wobec przypadków niewykonania przez organy samorządu zadań wyborczych w ustawowym trybie i występujących w praktyce rozbieżności co do stosowania art. 203a Ordynacji wyborczej, Państwowa Komisja Wyborcza wyraziła opinię, że art. 203a określa w sposób samodzielny i wyczerpujący procedurę postępowania w sytuacji, gdy organ samorządu terytorialnego nie wykonał w terminie w sposób zgodny z prawem, zadań wyborczych obejmujących między innymi podział gminy, powiatu lub województwa na okręgi wyborcze. W postępowaniu prowadzącym do zastępczego wykonania przez wojewodę zadania organu jednostki samorządu terytorialnego nie jest dopuszczalne pominięcie którejkolwiek z czynności określonych w art. 203a ust. 1 Ordynacji wyborczej.

Tryb postępowania przewidziany w art. 203a ust. 1 Ordynacji wyborczej jest stosowany, gdy właściwe organy gminy nie wykonują w terminie, w sposób zgodny z prawem, podziału na okręgi wyborcze. Jeżeli zatem rada nie zmieni uchwały o podziale na okręgi wyborcze, którą komisarz wyborczy w drodze postanowienia ocenił jako naruszającą prawo i nie uczyni tego mimo ponownego wezwania do usunięcia uchybień w wyznaczonym przez komisarza wyborczego terminie, to należy przyjąć, że istnieją wystarczające przesłanki do zastępczego wykonania tego zadania przez wojewodę na podstawie art. 203a ust. 2 Ordynacji wyborczej.

W ocenie Państwowej Komisji Wyborczej wojewoda, uwzględniając postanowienie komisarza wyborczego o niezgodności z prawem podziału na okręgi wyborcze, na pod-

stawie art. 203a Ordynacji wyborczej uchyła taką uchwałę rady dokonując zastępczo podziału na okręgi wyborcze.

Przepisy Ordynacji wyborczej nie przewidują możliwości zaskarżenia zarządzenia zastępczego wojewody wydanego w trybie art. 203a Ordynacji. Należy przy tym zwrócić uwagę na to, że przepisy Ordynacji ustalają termin dokonania podziału na okręgi wyborcze w takim okresie przed upływem kadencji (art. 92 ust. 1, art. 138 ust. 1 i art. 164 ust. 2), który uwzględniając procedury odwoławcze zapewnia utworzenie okręgów wyborczych przed zarządzeniem wyborów.

Zachowanie ustawowych terminów wykonania poszczególnych czynności stanowi warunek zgodny z prawem przeprowadzenia wyborów.

- jednocześnie, w związku z pytaniami o procedurę działania w sytuacji powtarzającej się wadliwości uchwały rady gminy – Państwowa Komisja Wyborcza wskazała, że wezwanie przez komisarza wyborczego rady gminy do podjęcia uchwały w sprawie podziału na okręgi wyborcze w wyznaczonym terminie oznacza, zgodnie z brzmieniem art. 203a ust. 1 Ordynacji wyborczej, że uchwała rady powinna być podjęta nie tylko w tym terminie, lecz także w sposób zgodny z prawem. W związku z tym komisarz wyborczy w trybie nadzoru powinien stwierdzić, że uchwała narusza konkretne przepisy Ordynacji wyborczej oraz wystąpić do wojewody o stwierdzenie nieważności uchwały rady gminy i wydanie zastępczego zarządzenia w sprawie podziału gminy na okręgi wyborcze.

* Państwowa Komisja Wyborcza udzielała ponadto wyjaśnień na liczne inne pytania z zakresu stosowania ustaw wyborczych.

- w sprawie kandydowania do organów samorządu w m. st. Warszawie wyjaśniła, iż kwestie te regulują przepisy art. 7 ust. 5 ustawy z dnia 15 marca 2002 r. o ustroju miasta stołecznego Warszawy oraz stosowane na podstawie art. 7 ust. 2 tej ustawy przepisy art. 3 ust 1 Ordynacji wyborczej do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw.

Stosownie do art. 7 ust. 5 ustawy "warszawskiej" nie można jednocześnie kandydować do rady dzielnicy i do organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego, natomiast - zgodnie z art. 3 ust. 1 Ordynacji wyborczej - organami stanowiącymi jednostek samorządu terytorialnego są rady gmin, rady powiatów i sejmiki województw. Z przepisów tych wynika więc jednoznacznie, iż nie można jednocześnie kandydować do rady dzielnicy w Warszawie i do sejmiku województwa mazowieckiego.

- w sprawie łączenia mandatu radnego dzielnicy z funkcją dyrektora teatru miejskiego bądź szkoły wyraziła następującą opinię.

Interpretacja przepisów ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, w tym także art. 24b ustawy (Dz. U. Nr 142, poz. 1591 ze zmianami) należy do organów stosujących te przepisy oraz do organów nadzoru nad działalnością gminną, czyli Prezesa Rady Ministrów i wojewody. Państwowa Komisja Wyborcza nie jest właściwa do dokonywania wykładni tych przepisów i udzielenia wyjaśnień dotyczących ich stosowania. Nie mniej jednak odpowiadając na zgłaszane pytania wyraża pogląd, że łączenie funkcji radnego rady dzielnic w mieście stołecznym Warszawa lub radnego Rady m.st. Warszawy z funkcją dyrektora teatru miejskiego lub funkcją dyrektora szkoły w tym mieście, w związku z art. 1 ust. 1 i art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 15 marca 2002 r. o ustroju miasta stołecznego Warszawy wypełnia przesłanki określone w art. 24b ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym.

Wynika z tego wnioszek o zakazie jednoczesnego pełnienia wymienionej wyżej funkcji kierowniczej i wykonywania mandatu radnego.

- w sprawie podziału mandatów w wyborach do rad dzielnic wskazała, że zgodnie z art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 15 marca 2002 r. o ustroju miasta stołecznego Warszawy do wyborów do rad dzielnic stosuje się przepisy Ordynacji wyborczej do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw dotyczące wyborów rad w gminach powyżej 20 tys. mieszkańców. Zatem do podziału mandatów w wyborach do rad dzielnic mają zastosowanie przepisy art. 88 ust. 1 Ordynacji wyborczej co oznacza, że podziału mandatów pomiędzy listy kandydatów dokonuje się proporcjonalnie do liczby głosów ważnie oddanych na daną listę bez stosowania progu 5% głosów.
- w sprawie nazw komitetów wyborczych oraz tworzenia komitetów wyborczych wyjaśniła, że zasady ustalania nazw komitetów wyborczych określają przepisy art. 64g Ordynacji wyborczej do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw. Zgodnie z art. 64g ust. 4 nazwa komitetu wyborczego wyborców oprócz wyrazów "komitet wyborczy wyborców" powinna zawierać określenie odróżniające od innych komitetów.

Ograniczenia w oznaczeniu list kandydatów nazwami komitetów wyborczych wynikające z art. 102 i art. 103 ust. 1 i 2 Ordynacji wyborczej uzasadniają stanowisko, że w nazwie komitetu wyborczego wyborców nie może występować nazwa lub skrót nazwy, a także elementy nazw partii i organizacji wpisanych do ewidencji, bądź rejestru sądowego, przy czym zgoda partii lub organizacji w tej kwestii nie uchyla tego ograniczenia.

Zgodnie z art. 65 ust. 1a Ordynacji wyborczej czynności określone w Ordynacji wyborczej można wykonywać od dnia ogłoszenia rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów o

zarządzeniu wyborów. Czynności podjęte przed tym terminem są nieważne. Dotyczy to również utworzenia komitetu wyborczego przed tym terminem.

Koalicję wyborczą mogą utworzyć jedynie partie polityczne. W imieniu partii koalicję zawiązują organy tych partii upoważnione do ich reprezentowania na zewnątrz. Nie są uprawnione do zawarcia koalicji władze struktur terenowych partii, nawet za zgodą organu upoważnionego do reprezentowania partii na zewnątrz. W zawiązaniu koalicji wyborczej nie może również uczestniczyć utworzony wcześniej komitet wyborczy, ani żadna inna struktura organizacyjna poza partią polityczną.

Partia polityczna może uczestniczyć w wielu koalicjach wyborczych (art. 64d ust. 1 Ordynacji wyborczej) i utworzyć własny komitet wyborczy (art. 64c ust. 1 Ordynacji wyborczej), w takiej sytuacji ograniczenie w zgłaszaniu list kandydatów na radnych wynika jedynie z art. 95 ust. 3 Ordynacji.

- na pytanie o tworzenie komitetów wyborczych przez stowarzyszenia zwykle wyjaśniła, iż zgodnie z art. 64a pkt 2 Ordynacji wyborczej, komitety wyborcze mogą być tworzone przez stowarzyszenia i organizacje społeczne. Komitet taki zawiadamiając właściwy organ wyborczy o swoim utworzeniu obowiązany jest dołączyć między innymi uwierzytelniony odpis z właściwego rejestru organizacji (art. 64e ust. 7 pkt 2). Warunek taki może spełnić stowarzyszenie zwykle. Oznacza to, że stowarzyszenie zwykle wpisane do ewidencji stowarzyszeń może utworzyć komitet wyborczy. Funkcję komitetu wyborczego stowarzyszenia (art. 64e Ordynacji wyborczej) pełni organ stowarzyszenia uprawniony według statutu do reprezentowania stowarzyszenia na zewnątrz.

Sprawy gospodarki finansowej komitetów wyborczych stowarzyszeń regulują przepisy rozdziału 12a "Finansowanie kampanii wyborczej" Ordynacji wyborczej. Zgodnie z art. 83c ust. 3 środki finansowe komitetu wyborczego stowarzyszenia mogą pochodzić wyłącznie z wpłat od osób fizycznych i mogą być gromadzone wyłącznie na odrębnym rachunku bankowym komitetu wyborczego w sposób określony w art. 83d Ordynacji wyborczej.

Z przepisów art. 64e i 64f Ordynacji wyborczej nie wynika, aby członek organu stowarzyszenia nie mógł być członkiem komitetu wyborczego wyborców.

* Państwowa Komisja Wyborcza zakończyła rozpatrywanie sprawozdań finansowych partii politycznych za 2001 r.

1. Zgodnie z art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 857 ze zmianami) partie polityczne wpisane do ewidencji prowadzonej przez Sąd Okręgowy w Warszawie mają obowiązek corocznego składania sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania przez partię polityczną i Fundusz Wyborczy oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w poprzednim roku kalendarzowym.

Obowiązkiem złożenia sprawozdań za 2001 r. objętych było 87 partii politycznych wpisanych do ewidencji. Do Państwowej Komisji Wyborczej wpłynęły sprawozdania od 51 partii, w tym 4 sprawozdania złożone zostały po upływie ustawowego terminu.

2. Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie art. 38a ustawy o partiach politycznych przyjęła sprawozdania 16 partii a sprawozdania 35 partii odrzuciła. Partie, których sprawozdania finansowe zostały przez Państwową Komisję Wyborczą przyjęte oraz których sprawozdania zostały odrzucone są wymienione odpowiednio w załączniku nr 1 i załączniku nr 2 na stronie 35.

Zgodnie z art. 28 ustawy o partiach politycznych 10 partii politycznych uprawnionych było do subwencji z budżetu państwa na działalność statutową. Prawo do subwencji w pełnej wysokości uzyskało 5 partii, które prowadziły gospodarkę finansową bez naruszeń prawa: Unia Wolności, Liga Polskich Rodzin, Unia Pracy, Sojusz Lewicy Demokratycznej, Prawo i Sprawiedliwość.

Sprawozdania finansowe pozostałych 5 partii politycznych uprawnionych do subwencji: Polskiego Stronnictwa Ludowego, Krajowej Partii Emerytów i Rencistów, Partii Ludowo-Demokratycznej, Stronnictwa Demokratycznego, Samoobrony Rzeczypospolitej Polskiej, zostały odrzucone przez Państwową Komisję Wyborczą i partiom tym przysługuje subwencja pomniejszona o 30%. Wynika to z art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 26 lipca 2002 r. o zmianie ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 127, poz. 1089), stanowiącego, iż konsekwencją odrzucenia sprawozdań za 2001 r. partii politycznych jest wypłacenie subwencji na 2002 r. w kwocie pomniejszonej o 30%.

3. W toku badania sprawozdań finansowych partii politycznych, Państwowa Komisja Wyborcza stwierdziła naruszenia:

art. 24 ust. 1

i art. 25 ust. 1 przepis art. 24 ust. 1 wskazuje dozwolone źródła finansowania partii politycznej, którymi są: składki członkowskie, darowizny, spadki, zapisy, dochody z majątku oraz z dotacji i subwencji, zaś przepis art. 25 ust. 1 dopuszcza możliwość przekazywania środków finansowych jedynie przez osoby fizyczne. W sprawozdaniach 3 partii politycznych (Polski Ruch Umiejętnościowy, KPEiR i PL-D) stwierdzono bezpośredni lub pośredni udział w finansowaniu przez osoby prawne.

art. 24 ust. 8 nakazującego gromadzenie środków finansowych jedynie na rachunkach bankowych; naruszenie tego przepisu było najpowszechniejsze (wystąpiło w 22 sprawozdaniach);

art. 25 ust. 4 określającego roczny limit kwotowy wpłat od osoby fizycznej łącznie ze składkami członkowskimi; kwota wpłaty nie mogła przekroczyć 15-krotności najniższego miesięcznego wynagrodzenia za pracę (15 x 760 zł = 11.400 zł), co stwierdzono w 3 sprawozdaniach;

art. 25 ust. 5 dopuszczającego jednorazową wpłatę kwoty przekraczającej najniższe miesięczne wynagrodzenie jedynie przelewem, czekiem lub kartą płatniczą; (w 2 sprawozdaniach);

art. 35 stanowiącego, że finansowanie udziału partii politycznej w wyborach może być dokonywane tylko za pośrednictwem Funduszu Wyborczego od dnia rozpoczęcia kampanii wyborczej; o utworzeniu Funduszu Wyborczego powinna być powiadomiona Państwowa Komisja Wyborcza przez organ partii politycznej; naruszenia powyższych przepisów dopuściło się 6 partii politycznych (PSL, RS AWS, KPEiR, PWN, PPChD, ZChN).

art. 36a ust. 1 stanowiącego, że łączna suma wpłat od osoby fizycznej na Fundusz Wyborczy danej partii politycznej w jednym roku nie może przekraczać 15-krotności najniższego wynagrodzenia za pracę; przekroczenie limitu wpłat na rachunek Funduszu Wyborczego stwierdzono w sprawozdaniach 3 partii: KPEiR, PL-D i Samoobrony RP;

art. 36a ust. 3 zgodnie z którym środki finansowe powinny być wpłacane na rachunek Funduszu Wyborczego przelewem, czekiem lub kartą płatniczą; nieprawidłowości w tym zakresie stwierdzono w sprawozdaniach 8 partii politycznych: SD, PPS, Polskiej Partii Odnowy Kraju, PSL, KPEiR, PL-D, ZChN, Alternatywy Partii Pracy. Naruszenie przepisu art. 36a ust. 3 ustawy o partiach politycznych wynikało z niezrozumienia pojęcia „przelewu” zdefiniowanego w art.

63c Prawa bankowego („polecenie przelewu stanowi udzieloną bankowi dyspozycję dłużnika obciążenia jego rachunku określoną kwotą i uznania tą kwotą rachunku wierzyciela”);

art. 38

w myśl którego sprawozdanie finansowe o źródłach pozyskania środków finansowych przez partie polityczne i Fundusz Wyborczy należy składać do 31 marca każdego roku, według wzoru określonego w rozporządzeniu Ministra Finansów, a w przypadku partii, które utworzyły Fundusz Wyborczy – sprawozdania składa się wraz z opinią i raportem biegłego rewidenta. Naruszenie tego przepisu stwierdzono w sprawozdaniach 10 partii, w tym:

- w 4 przypadkach, z powodu przekroczenia ustawowego terminu złożenia sprawozdania (Partia Rozwoju, Porozumienie Centrum, PUG, Polska Partia Robotniczo-Chłopska),
- w 1 przypadku, z powodu braku wymaganej opinii i raportu biegłego rewidenta (Polska Wspólnota Narodowa),
- w 5 przypadkach, z powodu niespełnienia wymogów określonych we wzorze sprawozdania m.in. brak wykazów wpłat od osób fizycznych;

art. 38a w związku z **art. 34a ust. 2**; w przypadku wezwania do usunięcia wad sprawozdania i udzielenia wyjaśnień w określonym terminie; na wezwanie nie odpowiedziały 3 partie: PPS, RS AWS i Ruch na Rzecz Polski i Polaków.

Załącznik 1

Wykaz

partii politycznych, których sprawozdania finansowe za 2001 r. zostały przyjęte

1. EwP 5 - Ruch Odbudowy Polski
2. EwP 12 - Unia Wolności
3. EwP 41 - Stronnictwo Konserwatywno-Ludowe
4. EwP 53 - Liga Polskich Rodzin
5. EwP 58 - Narodowe Odrodzenie Polski
6. EwP 62 - Unia Pracy
7. EwP 71 - Ruch Polski Niepodległej
8. EwP 73 - Forum Samorządowe „Forum”
9. EwP 77 - Unia Pracy – Od Nowa
10. EwP 87 - Sojusz Lewicy Demokratycznej
11. EwP 93 - Forum Emerytów i Rencistów
12. EwP 95 - Centralna Partia Demokratyczna
13. EwP 107 - Ogólnopolski Ruch Zielonych

- 14. EwP 115 - Krajowe Forum Lewicy
- 15. EwP 124 - Prawo i Sprawiedliwość
- 16. EwP 130 - Przymierze dla Polski

Załącznik 2

Wykaz

partii politycznych, których sprawozdania finansowe za 2001 r. zostały odrzucone

- 1. EwP 2 - Stronnictwo Demokratyczne
- 2. EwP 4 - Polska Partia Socjalistyczna
- 3. EwP 6 - Ruch Społeczny A.W.S.
- 4. EwP 21 - Polska Partia Ekologiczna Zielonych
- 5. EwP 22 - Konfederacja Polski Niepodległej-Ojczyzna
- 6. EwP 23 - Konserwatywno Liberalna Partia Unia Polityki Realnej
- 7. EwP 25 - Polskie Stronnictwo Kresowe
- 8. EwP 28 - Porozumienie Centrum
- 9. EwP 31 - Polska Partia Odnowy Kraju
- 10. EwP 32 - Ruch Trzeciej Rzeczypospolitej
- 11. EwP 33 - Polski Ruch Uwłaszczeniowy
- 12. EwP 34 - Polskie Stronnictwo Ludowe
- 13. EwP 36 - Unia Polityki Realnej - Prawica
- 14. EwP 48 - Polska Wspólnota Narodowa
- 15. EwP 49 - Krajowa Partia Emerytów i Rencistów
- 16. EwP 57 - Białoruskie Zjednoczenie Demokratyczne
- 17. EwP 59 - Polski Ruch Monarchistyczny
- 18. EwP 60 - Partia Ludowo-Demokratyczna
- 19. EwP 64 - „Forum Republikańskie”
- 20. EwP 68 - Partia Victoria
- 21. EwP 76 - Ruch Katolicko Narodowy
- 22. EwP 81 - Polska Partia Robotniczo-Chłopska
- 23. EwP 83 - Ruch na Rzecz Polski i Polaków
- 24. EwP 88 - Samoobrona Rzeczypospolitej Polskiej
- 25. EwP 89 - Porozumienie Polskich Chrześcijańskich Demokratów
- 26. EwP 90 - Stronnictwo „Porozumienie Polskie”
- 27. EwP 97 - Liga Polska
- 28. EwP 105 - Zjednoczenie Chrześcijańsko-Narodowe
- 29. EwP 106 - Polska Unia Gospodarcza
- 30. EwP 113 - Przymierze Ludowo-Narodowe

31. EwP 114 - Polskie Stronnictwo Światowe Kresowian Wierzyieli Skarbu Państwa im. J. Piłsudskiego
32. EwP 117 - Przymierze Prawicy
33. EwP 120 - Alternatywa Partia Pracy
34. EwP 125 - Partia Rozwoju
35. EwP 126 - Zdrowa Rzeczpospolita Polska

- * Spośród 35 partii, których sprawozdania finansowe zostały przez Państwową Komisję Wyborczą odrzucone, 11 partii wniosło – na podstawie art. 38b ustawy o partiach politycznych – skargi do Sądu Najwyższego na uchwały Państwowej Komisji Wyborczej odrzucające ich sprawozdania.
- * Zgodnie z art. 38c ust. 1 ustawy o partiach politycznych, w przypadku gdy partia polityczna nie złoży sprawozdania finansowego w ustawowo określonym terminie, Państwowa Komisja Wyborcza obowiązana jest wystąpić do Sądu z wnioskiem o wykreślenie wpisu tej partii z ewidencji. Zgodnie z tym przepisem wykonując powyższy ustawowy obowiązek Państwowa Komisja Wyborcza wystąpiła do Sądu Okręgowego w Warszawie o wykreślenie wpisu z ewidencji 32 partii. Pozostałych 8 partii, które sprawozdań nie złożyły Państwowa Komisja Wyborcza nie objęła wnioskiem, ponieważ zostały one wcześniej wykreślone przez Sąd z ewidencji.

Z PRAC KRAJOWEGO BIURA WYBORCZEGO

- * Kierownik Krajowego Biura Wyborczego, jego zastępca i pracownicy merytoryczni Biura uczestniczyli w pracach prowadzonych w Sejmie i Senacie nad projektami ustaw dotyczących zmian w Ordynacji wyborczej do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, ustawie o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta, ustawach samorządowych, ustawie o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne.